

Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_14264

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Γαληνοτάτη Δημοκρατία	α. Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους
2. Ουγενότοι	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
3. Όθων Α΄	γ. Πρόνοιες
4. Ιωάννης Βατάτζης	δ. Μεταφορά και εφοδιασμός στρατευμάτων Δ΄ Σταυροφορίας
5. Διαφωτισμός	ε. Ορθός Λόγος
	στ. Εξελληνισμός του Κράτους
	ζ. Νύχτα του Αγίου Βαρθολομαίου

(μονάδες 5)

Απάντηση 1-δ, 2-ζ, 3-α, 4-β, 5-ε

2) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις /φράσεις (τρεις περισσεύουν):

βιβλιοθήκη, Βαλκανική, ανθρωπιστικός, πανεπιστήμιο, χειρόγραφο, Ιταλική, τυπογραφία, σπάνιος.

Η Αναγέννηση και ο Ανθρωπισμός σύντομα ξεπέρασαν τα όρια της _____ Χερσονήσου. Η Γαλλία, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες και η Ιβηρική Χερσόνησος έγιναν εστίες της Αναγέννησης στη δυτική Ευρώπη. Σημαντική επίσης υπήρξε η _____ κίνηση σε πόλεις, όπου υπήρχαν _____ και εκδοτικά κέντρα: στην Αμβέρσα, στο Παρίσι, στο Στρασβούργο. Στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού καταλυτική

υπήρξε και η εφεύρεση της _____ . Ως τα μέσα του 15ου αι. τα βιβλία ήταν _____ και γι' αυτό ακριβά.

(μονάδες 5)

Απάντηση: ιταλικής, ανθρωπιστική, πανεπιστήμια, τυπογραφίας, χειρόγραφα

1.β. Να εξηγήσετε τη σημασία των ακόλουθων ιστορικών όρων: Ισλάμ, φέουδο, μερκαντιλισμός

(μονάδες:5+5+5=15)

Ισλάμ: Το Ισλάμ είναι η θρησκεία που ίδρυσε ο Μωάμεθ. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία. Οι πιστοί της νέας θρησκείας ονομάστηκαν μουσουλμάνοι. Ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων είναι το Κοράνιο. Για τους μουσουλμάνους ιδιαίτερη σημασία είχε ο **ιερός πόλεμος** (τζιχάντ), δηλαδή η υποχρέωση των πιστών να διαδώσουν με το σπαθί τη θρησκεία τους στους «απίστους». Οι μάρτυρες της πίστης εξασφάλιζαν την είσοδό τους στον Παράδεισο. Η πίστη αυτή των μουσουλμάνων υπήρξε σημαντικός παράγοντας της ραγδαίας εξάπλωσης του Ισλάμ. Το Κοράνιο, όμως, δεν καθορίζει μόνο τη θρησκευτική συμπεριφορά των πιστών, αλλά και τα καθήκοντα και τους νόμους που πρέπει να τηρούνται από τους πολίτες, τους υπαλλήλους και τους κυβερνώντες. Η θρησκευτική κοινότητα ταυτίζεται με το κράτος (**θεοκρατικό κράτος**). Όποιος παραβιάζει τους ιερούς κανόνες δικάζεται από τον Μουφτή ή τον Καδή (δικαστή) βάσει του Κορανίου. Η θρησκευτική δικαιοσύνη δεν διαχωρίζεται από την κοσμική. Ο ανώτατος άρχοντας είναι ταυτόχρονα θρησκευτικός και κοσμικός ηγέτης. (η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 17 του σχολικού βιβλίου)

Φέουδο: ονομάζεται η έκταση γης την οποία παραχωρούσε ο ανώτατος άρχοντας μιας περιοχής σε κάποιον ευνοούμενό του με αντάλλαγμα την υποτέλεια και την παροχή διαφόρων υπηρεσιών εκ μέρους του υποτελούς. Από τη λέξη φέουδο ολόκληρη η ολόκληρη η ευρωπαϊκή μεσαιωνική κοινωνία αποκλήθηκε φεουδαρχική και οι άρχοντές της φεουδάρχες.

Μερκαντιλισμός: Οικονομική πρακτική μάλλον παρά θεωρία, που είχε επικρατήσει στη δυτική Ευρώπη από το 16ο αιώνα ως το 18ο, σύμφωνα με την οποία ο πλούτος μιας χώρας βασιζόταν στα αποθέματα σε πολύτιμα μέταλλα που διέθετε. Κατά συνέπεια κάθε κράτος επιδίωκε να έχει ενεργητικό εμπορικό ισοζύγιο, ώστε να εισάγονται πολύτιμα μέταλλα από το πλεόνασμά του. Για την επίτευξη του στόχου αυτού εφάρμοζε κρατικό παρεμβατισμό, ενθαρρύνοντας την εξαγωγή προϊόντων και αποθαρρύνοντας τις εισαγωγές.

η αφετηρία του χρονολογικού συστήματος των Αράβων. (Ως αφετηρία θεωρείται το 622, έτος αποδημίας του Μωάμεθ στη Μεδίνα.)

ΘΕΜΑ 2

2.α. Ποιες ήταν οι συνέπειες της δημιουργίας του θεσμού των «θεμάτων» στην κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου;

(μονάδες 12)

Ο θεσμός των θεμάτων είχε σημαντικές συνέπειες για το αμυντικό σύστημα και την κοινωνική οργάνωση του Βυζαντίου: Οι μισθοφόροι εξέλιπαν, ενώ οι νέοι στρατιώτες-αγρότες αγωνίζονταν με αυταπάρηση, επειδή παράλληλα υπερασπίζονταν την ιδιοκτησία τους. Η μικρή και η μεσαία ιδιοκτησία ενισχύθηκαν και για άλλο λόγο: οι μεγάλοι γαιοκτήμονες αποδεκατίστηκαν στη διάρκεια των αβαροσλαβικών επιδρομών και τα χέρσα χωράφια τους καταλήφθηκαν από ελεύθερους αγρότες ακτήμονες ή μικροϊδιοκτήτες. Έτσι, η μεσοβυζαντινή κοινωνία αναδιαρθρώθηκε ριζικά. Οι ελεύθεροι αγρότες συγκροτούσαν τώρα τη δυναμικότερη τάξη της, οργανωμένοι σε εύρωστες και ομοιογενείς κοινότητες χωριών.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 15 του σχολικού βιβλίου)

2.βΝα εξηγήσετε πώς κατόρθωσε ο Μιχαήλ Παλαιολόγος να ανακτήσει την Κωνσταντινούπολη (1261).

(μονάδες 13)

Η αυτοκρατορία της Νίκαιας όταν πέθανε ο Βατάτζης ήταν μια διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη. Οι κτήσεις της στη Μ. Ασία ήταν απόλυτα ασφαλείς, ενώ στην αυτοκρατορία ανήκε και μεγάλο τμήμα των Βαλκανίων. Η Ήπειρος και η εξαθλιωμένη Βουλγαρία δεν αποτελούσαν πια σοβαρό κίνδυνο, ενώ η Λατινική Αυτοκρατορία βρισκόταν σε αξιοθρήνητη κατάσταση. Χρειαζόταν ακόμη μία τελευταία προσπάθεια, για να ανακτηθεί η Κωνσταντινούπολη.

Αυτό το έργο πραγματοποιήθηκε από τον Μιχαήλ Παλαιολόγο που διαδέχτηκε τον Ιωάννη Βατάτζη στον θρόνο της αυτοκρατορίας της Νίκαιας. Το 1261 ο Μιχαήλ συνήψε με τους Γενουάτες συνθήκη, με την οποία οι τελευταίοι ανέλαβαν να προσφέρουν στον Μιχαήλ πολεμική βοήθεια κατά της Βενετίας με αντάλλαγμα τελωνειακές και φορολογικές απαλλαγές, λιμάνια και εμπορικές περιοχές της Αυτοκρατορίας. Με τα προνόμια αυτά θεμελιώθηκε η δύναμη της Γένουας στην Ανατολή, ενώ στις 25 Ιουλίου του ίδιου έτους η Κωνσταντινούπολη έπεσε σαν ώριμος καρπός στα χέρια του στρατηγού της Νίκαιας Αλέξιου Στρατηγόπουλου.

Ο Μιχαήλ Παλαιολόγος στέφθηκε τότε (Σεπτέμβριος 1261) για δεύτερη φορά αυτοκράτορας ως Μιχαήλ Η'. Η στέψη αυτή έγινε στον ναό της Αγίας Σοφίας και συμβόλιζε την αναγέννηση της Αυτοκρατορίας στις ακτές του Βοσπόρου.

(Η απάντηση στη σελ. 77 του σχολικού βιβλίου)

Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική